

Владика Пајсије о молитви „Господе, просвети таму моју“: Ништа не можемо спознати онако како треба својим умом

У оквиру великопосног циклуса предавања, која се одржавају у крипти Саборног храма Светог Јована Владимира у Бару, Његово преосвештенство Епископ диоклијски г. Пајсије у суботу, 15. марта 2025 године, одржао је предавање на тему „Господе, просвети таму моју“.

Уз подсјећање да у другу недјељу Часног поста прослављамо спомен на Светог Григорија Паламу, Владика Пајсије је говорио о овом светогорском монаху, исихасти, Митрополиту солунском, осврћући се на догађаје који су обиљежили прву половину XIV вијека у којој је светитељ живио:

„Исихазам потиче од грчке ријечи $\eta\sigma\upsilon\chi\alpha$, исихија – мир, тишина, у овом контексту о којем ми говоримо, значи молитвено тиховање, то јест да човјек иако живи у овом свијету који је пун неизвјесности и немира, ипак нађе тај унутрашњи мир, а може га наћи једино ако се приближи Богу, ако себе очисти од свега онога што прља људску природу. Свакако да је и то био

смисао Исусове молитве и оних отаца који су практиковали Исусову молитву, која се још звала умна или срдачна јер је захтјевала да човјек сједини ум и срце, да његов ум сиђе у срце и да се умом у срцу моли. Наравно да су то Свети оци искуством познали, па затим и учили друге. Дакле, потребно је да се човјек ослободи од сваке злоће, сваког неморала, љубоморе и свега онога што није природно њему као бићу створеном од Бога, а то једино може учинити управо том непрестаном молитвом, понављањем имена Божијега. Како каже Свети Григорије Богослов, сваки човјек треба чешће да изговара име Божије него што чини уздаха када дише.“

Свети оци су говорили да Исусовом молитвом човјек просвећује не само свој ум, него цијело своје биће, али како су ум и срце узрок и свега онога лошег, појаснио је Владика диоклијски, следује да се они прво и очисте. Због тога та молитва чисти и ум и срце, али и цијело човјеково биће:

„И не само да чисти, него човјека опет сједињује са Богом, будући да се гријехом одаљио од Бога, и он на тај начин и сагледава Бога. Међутим, како су то Свети оци на васељанским саборима и догматима утврдили, Бога ми не можемо обухватити својим умом, не можемо Га видјети својим очима, нити осјетити било којим чулом, јер Он несразмјерно превазилази све наше силе и моћи. Ми као твари, не можемо спознати Бога који је вјечан, који нема почетка и који је необухватан Због тога је појединима било тешко схватити, оно о чему су говорили Свети Григорије Палама и остали оци, да помоћу Исусове молитве човјек може да созерцава Бога, да Бога који није створен, који није материјалан, ипак он може да види и осјети. А то је једино може, како је то касније дефинисао Свети Григорије Палама, а наравно да се о томе говорило и много раније, преко Божијих енергија, Божијих дејстава. И он је ту јасно раздвојио између Божије суштине и Божије енергије, то јест Божијег дејства, да је Бог нестворен и суштина Његова је такође нестворена, и енергије су нестворене.“

Разлика између суштине и енергије, то јест дејства, јесте што ми не можемо да будемо причасни Божијој суштини, али може Бог нама да се приближи помоћу тих Божијих дејстава. Свети оци су наводили као примјер Таворску свјетлост коју су апостоле видјели када се Христос преобразио на Тавору и они су, како јеванђелисти описују, не могавши да гледају ту свјетлост, пали ничице на земљу.

„И Свети Григорије Палама је учио да та свјетлост, коју су ученици видјели, јесте Божја енергија, Божје дејство које је такође нестворено, нематеријално и произилази од Божијег бића. То је одсјај Божије суштине. И не само та

Таворска свјетлост, него се сјетимо и оне купине коју је Мојсије видео, која је горијела пламеном а није сагоријевала. Затим, онај пламени стуб који је водио Израиљце кроз пустињу, па она свјетлост коју је видео апостол Павле на путу за Дамаск, када је од те свјетлости ослијепио и чуо глас: Савле, Савле, зашто ме гониш? Сјетимо се и примјера Светог архиђакона Стефана који је видео небеса отворена и Сина Божијег како сједи са десне стране Оца. Дакле, све су то биле нестворене, нематеријалне Божије енергије или Божија дејства којима тај јаз између нествореног Бога и створеног човјека се превазилази. Односно, човјеку створеном ипак нестворени Бог постаје доступан“, истакао је Владика диоклијски.

Говорећи о величини молитве Светог Григорија Паламе „Господе, просвети таму моју“, Преосвећени је казао да је она показује то крајње смирење да ништа не можемо спознати онако како треба својим умом, него да све положимо на Бога.

„И само онда када нам Бог открива, само тада можемо бити сигурни да смо на правом путу и да познајемо ствари онакве какве оне заправо јесу. И због тога је важан овај празник Светог Григорија Паламе који нас подсјећа да се не уздамо у своје силе, него да сву своју наду положимо у Бога и да једино је Он Извор живота, Извор истине, Извор вјечног и непролазног живота“, закључио је Његово преосвештенство Епископ диоклијски г. Пајсије, а потом одговарао на питања вјерних сабраних на овом духовном разговору у крипти Саборног храма Светог Јована Владимира у Бару,

Весна Девих

Видео: Дејан Вукић

mitropolija.com